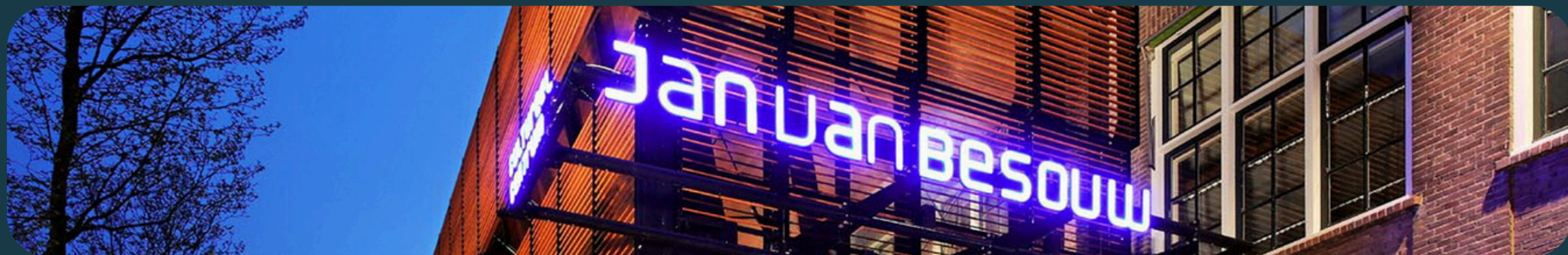

EEN DAG IN JAN VAN BESOUW

VERSLAG DOOR JOEP TROMMELEN

DE BIJENKORF ONTWAAKT

Zomaar een vrijdag in Jan van Besouw. Waar iedere dag opnieuw zoveel méér gebeurt dan de theateragenda vermeldt. Als ´s ochtends om 9 uur de deur voor het eerst open gaat, staan in een zaaltje op de tweede verdieping de eerste lessen van dansschool F-Fact Dance Company al in de startblokken. Iets rustiger gaat het er een verdieping lager aan toe. Daar vergadert het bestuur van het Vrouwenennetwerk. En in het lokaal ernaast is een vergadering van ADHD Visie. Bij de bar in de foyer waart de eerste koffiegeur van de dag rond. Ook artistiek directeur Judith Rotmans is al op kantoor. De bijenkorf ontwaakt en begint te zoemen.

Wat de vrijdag een beetje speciaal maakt, is de grote hoeveelheid activiteiten voor kinderen. Dat heeft te maken met het feit dat in Goirle de scholen vrijdagmiddag dicht zijn. De agenda staat dan ook vol met lessen voor kinderen, vooral op muziek- en dansgebied. De coronapandemie heeft het lokale culturele leven geen goed gedaan. Ook niet in Jan van Besouw, dat een periode van wederopbouw achter de rug heeft en er trots op is dat de bezoekersaantallen elk jaar enorm stijgen. ‘Gelukkig ziet de gemeente dat ook’, zegt Judith Rotmans. ‘En dat is fijn.’

Ze zegt ook: ‘We noemen Jan van Besouw steeds vaker een *sociaal* cultureel centrum. ‘Er gebeurt hier veel meer dan mensen misschien op het eerste gezicht denken te zien. Activiteiten die wellicht niet opvallen omdat het gebouw zo groot is en sommige activiteiten besloten zijn. Als mensen na kort een stap over de drempel te hebben gezet zeggen ‘er was weer eens niks te doen in Jan van Besouw’, dan denk ik: je moest eens wéten wat hier allemaal gebeurt!’

Het aantal kleine bijeenkomsten groeit de laatste twee jaar sterk. Ateliers, cursussen, vergaderingen, huiswerkbegeleiding. De bieb huurt er ruimte en de Lokale Omroep Goirle heeft er zijn studio.

Naast de grote zaal en de kapel herbergt Jan van Besouw een stuk of 30 ruimtes, waarvan ook meerdere incidenteel te huren zijn. Het gebouw was ooit een fratershuis. In wat nu de balletzaal is, stonden toen stapelbedden. Het kan verkeren.

INSPIREREN, STIMULEREN, PLEZIER HEBBEN

Het weeflokaal is iets bijzonders. Natuurlijk heeft textieldorp Goirle van oudsher iets met weven; het zit in het dorps-dna. Maar na als ambacht bijna verdwenen te zijn, kent weven als hobby sinds enkele jaren een enorme opleving. Het atelier heeft veertien weefgetouwen in het gebouw staan. Weven is een mooi maar tijdrovend ambacht. Een vrouw werkt aan theedoeken. 'Ik werk hier één keer per week, en maak dan telkens 10 centimeter theedoek'.

Een tijdrovend werk dus. Maar dat vindt ze prima. 'Het gaat er vooral om dat je lekker bezig bent. Als je de uren zou gaan rekenen wordt het natuurlijk een enorm dure theedoek. Maar dat maakt niet uit. Ik werk hier met een hele leuke groep mensen, dat is veel belangrijker dan opschieten.'

Een andere vrouw vertelt trots hoe ze aan een kleurrijke tas werkt. Van een derde vrouw zeggen de anderen met een glimlach 'dat zij met een weefgetouw in de hand geboren is.'

Ook op deze afdeling van Atelier '78 is het plezier van de deelnemers schering en inslag, in dit geval ook letterlijk.

Op de schilderafdeling zijn vier vrouwen al vroeg aan het werk. Een van hen is al dertig jaar lid, vertelt ze. 'Wij stimuleren elkaar hier enorm. De sociale kant van het atelier is erg belangrijk. Als ik iets heel moeilijks moet doen, doe ik dat vaak thuis om me beter te concentreren. Maar dit soort bijeenkomsten hoort er gewoon bij: elkaar inspireren, stimuleren, plezier hebben.'

HANS DE HAKKER

In de kelder zijn in deze vroege ochtend al zes mensen ijverig aan het werk als beeldhouwer en keramist. Hun ruimte is van alles wat zij nodig hebben voorzien: van twee ovens tot een afzuiginstallatie voor steenstof. De groep van deze ochtend heeft al genoeg ervaring om zonder docent aan de slag te blijven.

Hans (74) is aan het boetseren en kijkt daarbij een beetje moeilijk. Hij doet het hier voor de eerste keer, legt hij uit, want hij is eigenlijk beeldhouwer. Of 'hakker' zoals een vrouw in het gezelschap hem noemt. Ze moeten er samen om lachen.

Hier beneden bewijst Jan van Besouw zijn sociale functie. Want hakken en boetseren kun je natuurlijk ook thuis in je eentje. Maar dat is minder gezellig, beamen de deelnemers. En in gezelschap kun je elkaar ook inspireren en om raad vragen.

Hans gaat verder met zijn mensenfiguur van klei, ook al is hij nog niet tevreden over de voortgang. 'Maar dat komt goed', verzekert hij.

Atelier '78 verzorgt in Jan van Besouw het beeldhouwen en de keramiek, het schilderen en tekenen én de unieke, op en top Goirlese weefafdeling.

Joke van Ooijen (77) is zowel cursist beeldhouwen als bestuurslid van Atelier '78, dat over een paar jaar het halve eeuwfeest hoopt te kunnen vieren. Ze legt uit dat de werken van de 275 leden die in de ateliers werken en les krijgen ook op diverse plekken in Jan van Besouw te zien zijn. Om de twee jaar is er daarnaast een grote expositie met tot driehonderd werken van leden.

Atelier '78 leeft meer dan ooit, stelt ze tevreden vast. 'We hebben voor het eerst een wachtlijst. Lastig misschien, maar het is niet anders. Aan de andere kant is dat natuurlijk ook hartstikke mooi'.

EEN SPAANSE STAMTAFEL VOOR DISCUSSIE

Tertulia, meldt de agenda van de vrijdag voor 11 uur. Dan strijkt in de foyer een illustre gezelschap neer. 'De regel hier is dat er niets geregeld is', klinkt het cryptisch uit de mond van een deelnemster, die er mysterieus bij glimlacht.

Tertulia is Spaans voor 'discussie'. Een Spaanse stamtafel waar 'op niveau' verbaal de degens worden gekruist, zo zou je deze hoek van de foyer aan het eind van de ochtend kunnen omschrijven. Oud-tandarts Wil Heeven heeft de stamtafel uit Spanje naar Goirle geëxporteerd.

Er kan van alles besproken worden; politiek, cultuur, alles wat de deelnemers opperen. Tertulia kent leden noch leiders. En als er geen onderwerpen worden aangedragen, ontwikkelen zich vanzelf gesprekken. Dit alles gebeurt in een anarchistisch, studentikoos aandoend sfeertje. De deelnemers hebben er lol in en nemen ook zichzelf op de hak als hen gevraagd wordt naar wat Tertulia nou precies inhoudt.

'Fysiek geweld vindt hier nooit plaats', zegt een vrouw op vrolijke toon. Een ander vult aan: 'Licht verbaal geweld daarentegen is altijd toegestaan, mits er enige beheersing blijft.' 'Wij zijn harmonisch in verscheidenheid', klinkt het vanaf een andere stoel.

Wil van der Kruis was ooit op provinciaal niveau politiek actief voor het CDA en kijkt iedere week weer uit naar het vrijdagse discussie-uurtje. 'Er komen hier vaak lokale politieke kwesties aan de orde. Daar geniet ik van.' Zijn buurvrouw is van PvdA-huize, zegt ze. 'Er gaan hier allerlei politieke overtuigingen de confrontatie met elkaar aan, maar het is ook altijd gezellig', stelt ze.

Deze ochtend staat er niet meteen iemand op met een kwestie die niet kan wachten. In kleine groepjes raken de ongeveer twintig aanwezigen met elkaar geanimeerd in gesprek. Al zou er een voorzitter opstaan, het lijkt erop dat het vandaag een ietwat vrolijke, ongeregelde bende blijft. En ook dat past binnen de opzet van Tertulia. De deelnemers praten ook als Spanjaarden: druk, luid en veel.

LUNCH & VRIJDAGMIDDAGBORREL

Aan het eind van de ochtend zijn de eerste koffiedrinkers in de foyer te vinden. Jan van Besouw is immers ook een fijne plek om even bij te kletsen. Met ruim opgezette zitjes die desgewenst volop rust en privacy bieden. Er worden ook lunchgerechten geserveerd. En de bar van Jan van Besouw is een prima plek voor een vrijdagmiddagborrel.

Na de lunchpauze beginnen drum-, piano- en gitaarlessen. Gelukkig biedt Jan van Besouw voldoende ruimtes voor diverse opleidingen. Mensen die een instrument leren bespelen, kunnen dat doen in lokalen op plekken waar andere Jan van Besouwgebruikers er geen hinder van ondervinden.

AHMADIYYA MOSLINGEMEENSCHAP

Van een geheel andere orde is de wekelijkse bijeenkomst van de Ahmadiyya Moslingemeenschap, in een zaaltje op de tweede verdieping. Het voormalige fratershuis kent anno nu dus nog steeds ook een religieuze kant.

Klokslag 13 uur, vlak voordat de bijeenkomst begint, speelt het voormalige katholieke kerkcarillon het vrolijke Wooden Heart van Elvis Presley. Tijden veranderen. Ook het oer-katholieke gebouw van weleer beweegt mee.

Mannen en vrouwen bidden in de zaal op de tweede verdieping samen het tweede van de vijf gebeden die moslims dagelijks uitspreken. Deelnemers spreiden er op de vloer hun gebedskleedjes uit en knielen voor het gebed, in dezelfde ruimte waar de Ley River Bigband ´s avonds zal repeteren.

Na het bidden wordt de zaal in twee delen verdeeld: een voor mannen en een voor vrouwen. Dan volgt de khutba, een extra toespraak, met adviezen voor zowel het religieuze als het dagelijks leven. Die toespraak door wereldwijd spiritueel leider Hadhrat Mirza Masroor Ahmad is vanuit Engeland via internet live te volgen. Voor die het woord voert, houdt Hisham Shawish zelf nog een kleine toespraak.

Hij treedt op als imam voor de lokale gemeenschap in de regio Tilburg, en is daarnaast ook gewoon lid. In het dagelijks leven is hij IT manager van beroep. 'Dat komt hier soms ook goed van pas', lacht hij.

Na de gebedsbijeenkomst gaat iedere deelnemer meteen weer naar huis of naar zijn of haar werk. 'Dat heeft God zo geregeld; na het gebed dien je meteen terug te keren naar het dagelijks leven om daar je geloof in de praktijk te brengen', legt Hisham uit.

Eén keer per maand is er in Jan van Besouw ook een bijeenkomst waar onderlinge sociale contacten van de gelovigen centraal staan. 'Dan is er bijvoorbeeld ook eten en drinken', zegt Hisham. 'Wij vinden het ook belangrijk de kennis van onze gemeenschap up to date te houden, zodat onze mensen elkaar ook kunnen helpen.'

GROTE ZAAL IMPONEERT MUSICALMEIDEN

Plezier hebben ook de meiden die aan het eind van deze vrijdagmiddag in de grote zaal, met een imponerend uitzicht op een zee rode stoelen, de laatste repetitie doen voor de musical waar ze lang aan gewerkt hebben. Een musical die ze daar de dag erna als afsluiting van een seizoen musicalles op gaan voeren. Voor een bijna volle zaal, dus de gezonde spanning is te merken.

Die uit zich in wat drukker gedrag dan normaal, schat hun lerares Froukje Simons in. Regelmatig moet ze haar leerlingen met een 'ssshhhhh' tot de orde roepen. Maar als pas afgestudeerd professional weet ze hoe daar mee om te gaan en past een trucje toe. 'Geef elkaar een hand en loop samen achter de coulissen langs. En als jullie dan aan de andere kant van het podium terugkomen, is het stil, ok?'

Ze verdeelt haar klas in twee groepen, die om de beurt in de zaal naar de bovenste rij stoelen mogen klimmen. 'Kijk eens hoe klein de mensen boven zijn?', zegt ze tegen de meiden op het podium. 'Dat betekent dat jullie morgen groot moeten spelen en hard moeten praten om gezien en gehoord te worden...'

Froukje Simons heeft voor het eerst in haar eentje een seizoen lang 28 kinderen begeleid. De jonkies (tot en met groep 5 van de basisschool) en de wat oudere kids, die af en toen samen mochten werken aan de bekende musical Vaiana.

‘Ik ben verrast door hoe goed de kinderen alles oppakken. Ik heb het Disney-verhaal zelf bewerkt vanuit de gedachte dat zij zich er goed in terug moeten kunnen vinden. Ze mogen bijvoorbeeld zelf aangeven welke liedjes ze zouden willen zingen, de uitvoering moet echt hún ding zijn. En alles hoeft niet per se vlekkeloos te verlopen, dat kan juist heel schattig zijn. Ik probeer iedereen op het podium evenveel tijd, ruimte en tekst te geven, zodat het voor de hele groep leuk blijft. De kinderen moeten er vooral heel veel lol aan beleven, terwijl het er aan de andere kant ook heel serieus aan toegaat.’

Ze gaat weer verder met de repetitie, verdeelt de groep in zeereizigers en dorpsbewoners. Een meisje met een gele boa om, die een kip speelt: ‘Ik ben net door het gebouw gelopen, alles zit onder de gele veren!’ Een ander: ‘Waar dan?’

De meiden zijn onder de indruk van de zaal waar ze moeten spelen. En van de hoge toneeltoren met al die lampen. ‘Wow, gaaf hoor!’

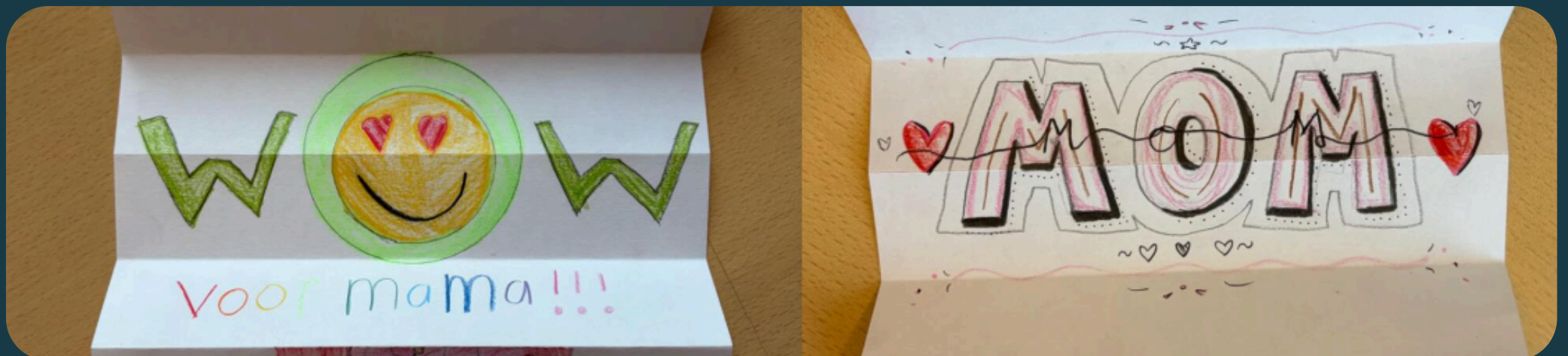

TROTS MET HUN TEKENING NAAR HUIS

Tekenkidz, heet de club kinderen van 6 tot 16 die in een lokaal op de eerste verdieping les krijgt van Marielle Smits. Buiten op de gang staan panelen vol uilen en vogelkastjes. Kinderen die arriveren, laten de ouders die hen bij de deur van het lokaal afleveren trots hun eigen bijdrage aan deze mini-exposities zien. 'Kijk mam, deze is van mij!'

Marielle geeft wekelijks zo'n tachtig kinderen les. Omdat het snel moederdag is, mogen de kinderen vandaag een roos maken, getekend op een soort slim dichtgevouwen envelop. Als moeder die straks openvouwt, ziet ze het woord MOM of WOW, het ligt er maar aan wat ze als bovenkant ziet.

De les begint nadat er eerst even lekker met de juf bijgekletst is. De kinderen voelen zich zichtbaar op hun gemak. Marielle zit samen met de kinderen aan tafel om uit te leggen wat de bedoeling is. 'Druk zachtjes op je potlood, want we willen die lijntjes straks niet meer zien als het af is.' De kinderen hebben alle aandacht, want iedereen wil de eigen moeder komende zondag natuurlijk met iets moois verrassen. En wat is er nou mooier dan een zelfgemaakte tekening waar de creativiteit vanaf spat?

'Ik maak zelf altijd een voorbeeldje en bespreek dat aan het begin van de les met de kinderen', legt Marielle uit. 'Zij kunnen dan met een simpel stappenplan dat ik bij lever zelf aan de slag. Ik verstop allerlei techniekkjes in zo'n voorbeeld, waarvan ze op een speels, ongedwongen manier veel kunnen opsteken. En speel als het kan in op wat er op dat moment speelt: dierendag, moederdag, nationale vogeltelling, Halloween, de kinderboekenweek. Dat motiveert heel erg.'

Het moet in haar klas vooral gezellig zijn, benadrukt ze. 'Ik geniet ervan als kinderen hier vriendjes maken of hun vrienden meenemen! Dat ze trots met hun tekening naar huis gaan. En dan nog iets geleerd hebben ook. Daar doe ik het voor.'

WAT VOOR ELKAAR BETEKENEN

Terwijl half Goirle al aan het avondmaal zit, begint in een ander lokaal in Jan van Besouw de repetitie van 't Ansámbol, onder leiding van Odette Kolen-Van de Korput. Zij geeft dwarsfluitles en 't Ansámbol is in feite een groepsles voor volwassenen. Niet alleen dwarsfluitisten die les van haar krijgen maar ook anderen zijn daarbij welkom.

Het doel: samen spelen in plaats van in je eentje het favoriete instrument leren beheersen. 'Ik ben graag een verbinder', zegt Odette. 'Vandaar dat ik ook graag met mensen met een beperking werk. En binnen Jan van Besouw ontmoet je veel andere mensen en disciplines. Zo hebben wij de muziek bij expositie-Openingen van Atelier '78 verzorgd. Dan kun je wat voor elkaar betekenen. Dat is het mooie van zo'n breed georiënteerde accommodatie als Jan van Besouw.'

Zo is ze ook bezig om met andere lokale partijen ervoor te zorgen dat muzieklessen voor Goirlenaren met een beperking voor de langere termijn geborgd worden. 'Ik wil heel graag dat we aan het eind van een cursusjaar als dwarsfluitisten een uitvoering geven samen met mensen met een beperking.'

Ook belangrijk: Jan van Besouw is volgens Odette Kolen goed toegankelijk voor mensen in een rolstoel. 'Als de lift het tenminste doet...'

Ze hoopt dat er bij de komende verbouwing ook aandacht is voor deze groep. 'Het mooiste zou zijn dat er ook op de benedenverdieping goede voorzieningen komen. Zodat deze mensen niet meer per se naar boven hoeven. Want als er iets vervelends gebeurt, kan het misschien lang duren voordat je iedereen weer beneden hebt. Het zou mooi zijn als we ons daar straks helemaal geen zorgen meer over hoeven te maken.'

